

Vi vil gjerne ha innspill til aktuelle tiltak for å bedre det kommunale- og fylkeskommunale tjenestetilbudet til samiske innbyggere.

Innspill fra Samisk hus Oslo, av Anna Lena Øvregård og Inger Persson.

- Det kan være utfordrende å finne helsepersonell med samisk språk- og kulturkompetanse. Pr nå finnes det ikke «register» eller et nettverk som kunne ha vært brukt for å enklere finne helsepersonell, som kan bistå der det trengs kompetansen. Dette kunne vært et viktig nettverk år å sikre likeverdig helsetjenester i møte med helsevesenet.
- Det bør tilrettelegges tolk- og tolketjenester. Alle pasienter har rett til å motta informasjon om egen helse på sitt eget språk. Bruk av tolk bør være obligatorisk i situasjoner hvor det er nødvendig å forsikre seg om at pasienten har forstått den informasjonen som gis.

Jeg vil understreke at samiske pasienter ofte møter utfordringer når de skal diskutere personlig helse og psykisk helse i møte med helsevesenet. Dette skyldes kulturelle forskjeller, språklige barrierer, og samers egen oppfatning av helse, som kan påvirke hvor mye informasjon de er villige til å dele.

Et lite eksempel er det norske ordtaket «Det som tier samtykker», Mens det på samisk heter «Det som tier, samtykker ikke». Med tanke på dette, kan man forstå at det kan bli miskommunikasjon.

- Informasjon materiell/brosjyrer bør også stå på samisk, Nord-sør og lulesamisk.
- Etabler en åpen dialog med ulike samiske organisasjoner for å innhente innspill angående "samiske saker" og for å fremme gjensidig støtte. Eksempler på slike organisasjoner inkluderer Sami Klinihka, SANKS og NASAK.
- Tilby fagdager om samisk helse/uhelse, får å øke kompetanse
- Det bør opprettes en møteplass for eldre samer, som et forebyggende tiltak for å motvirke sosial isolasjon og forebygge psykisk helseplager. Tiltaket vil fokusere på språk og kultur, og gi informasjon ved behov.
- Et helsetilbud tilrettelagt for samiske eldre, hvor de enkelt kan finne nødvendig informasjon, eksempelvis på Helsnorge.no.
- Samisk Hus ønsker å etablere et samarbeid med Oslo kommune i spørsmål som angår helse og omsorg for samiske innbyggere.
- En helsestasjon for samiske barn og unge bør etableres, med helsepersonell som har kompetanse innen samisk språk og kultur.
-
- Det bør etableres et samisk helsenettverk eller helseteam, som kan bistå med kompetanse knyttet til samiske pasienter der det er behov. Dette vil også gjøre det enklere for ulike instanser å kontakte helseteamet for veiledning og støtte.
- «Modellen utnytter kompetansen til samisk helsepersonell i kommune og helseforetak, bidrar til å heve kompetansen om samisk helse blant helsepersonell, og sikrer at samiske pasienters rettigheter og behov ivaretas i møte med helsevesenet.»

Dette er et forprosjekt som undertegnede har påbegynt, og som det ønskes samarbeid med Oslo kommune og andre relevante aktører for videre utvikling.

Se vedlagt lenke for informasjon om hva det sørsamiske helseteamet gjør.

<https://sorsamisk-helsenettverk.no/samisk-helseteam/>

<https://www.finnmarkssykehuset.no/avdelinger/sami-klinikk/>

<https://www.finnmarkssykehuset.no/fag-og-forskning/sanks/>

<https://www.buudir.no/nasak>

<https://www.utviklingssenter.no/utviklingssentrene/finnmark-samisk>

<https://www.oslomet.no/forskning/forskningsnyheter/urfolk-preges-av-urbanisering>

https://www.nb.no/items/URN:NBN:no-nb_digibok_2021072248690

<https://www.norli.no/boker/fagboker/samfunnsvitenskap/sosiologi/city-saami>